

Костянтин Володимирович ПАВЛОВ

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0003-2583-9593
E-mail: pavlovkv@icloud.com

Ірина Борисівна САДОВСЬКА

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0002-7081-8524
E-mail: sadovska.iryna@vnu.edu.ua

Андрій Олексійович БОЯР

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та
управління проектами Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0002-9379-8140
E-mail: andrij.boyar@vnu.edu.ua

Оксана Степанівна ВЕРБОВА

доктор економічних наук, доцент, Член редакційної колегії збірника наукових праць
«Історія народного господарства та економічної думки України» ДУ «Інститут
економіки та прогнозування НАН України»
ORCID ID: 0000-0002-9584-629X
E-mail: o.s.verbova@ukr.net

Михайло Олегович КОВАЛЬ

аспірант кафедри економіки та природокористування Волинського національного
університету імені Лесі Українки
E-mail: naukoviyy@icloud.com

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ
УКРАЇНИ**

Павлов К. В., Садовська І. Б., Бояр А. О., Вербова О. С., Коваль М. О. Теоретико-методологічні засади регулювання зайнятості населення України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. Том 6. № 4. С. 132-139.

Анотація

В статті розглядаються проблеми зайнятості в теоретико-методологічному контексті. Опрацьовано та приведено тлумачення суті, методів, причин та характеристик ринку праці за сучасних умов. Визначено основні державні важелі регулювання зайнятості. Конкретизовано особливості теоретико-методологічного підходу до регулювання зайнятості, де чільне місце належить правничим, організаційно-управлінським, економічним, соціально-орієнтованим, аналітичним, угодним, інноваційним, популяризаційним. Визначено роль держави в процесі регулювання зайнятості, яка виконує розподільчу функцію (надання податкових пільг підприємствам, оподаткування фонду оплати праці), макроекономічну, що полягає у збільшенні пропозиції праці та обмеженні негативних вад економічної системи (інфляція, безробіття, спад економічних процесів), стимулююча функція, яка дозволяє поживити інноваційно-інвестиційну активність та впливає на усю ринкову кон'юнктуру (сприяння зайнятості, державні інвестиції, субсидування населення, дотації, субвенції та субсидії). Особливої уваги в статті приділено синтезуванню наявних напрацювань вчених та дослідників щодо узагальнення потрібних

теоретико-методологічних підходів до сутнісного розуміння зайнятості. Отримали подальше наукове тлумачення такі методи, як: правничі, організаційно-управлінські, економічні, соціально-орієнтовані, аналітичні, угодні, інноваційні, поляризаційні. Доведено певну співзвучність теоретико-методологічних засад зайнятості з особливостями регіонального розвитку соціально-економічних процесів. Тому при розробці стратегії підвищення рівня зайнятості регіону слід зважати на існуючі пропорції між працівниками та працедавцями, плинністю кадрів, пропозицією робочої сили, розміщенням трудових ресурсів тощо. Запропоновано заходи, які покликані не лише регулювати процеси зайнятості в теоретичному сенсі, а й спрямуватимуться на підвищення економічної активності населення, вирішення проблеми розміщення та раціонального застосування, беручи до уваги специфіку окремого територіально-регіонального угруповання. Запропоновано методи регулювання прямої та непрямої дії. Конкретизовано висновки проведеного теоретичного дослідження.

Ключові слова: зайнятість, ринок праці, макроекономічні чинники, державне регулювання, повна зайнятість.

Kostiantyn PAVLOV

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Entrepreneurship and Marketing,
Lesya Ukrainka Volyn National University

Iryna SADOVSKA

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation, Lesya
Ukrainka Volyn National University

Andriy BOYAR

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of International Relations and
Project Management, Lesya Ukrainka Volyn National University

Oksana VERBOVA

Doctor of Economics, Associate Professor, Member of the editorial board of the collection of
scientific works "History of economics and economic thought of Ukraine" the State Institution
"Institute of Economics and Forecasting of NAS of Ukraine"

Mikhail KOVAL

Postgraduate student of the Department of Economics and Nature Management of Lesya
Ukrainka Volyn National University

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF EMPLOYMENT REGULATION

Pavlov K., Sadovska I., Boyar A., Verbova O., Koval M. Theoretical and methodological principles of employment regulation. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2021. Volume 6. № 4, pp. 132-139.

Abstract

The article considers the problems of employment in the theoretical and methodological context. Under current conditions, the interpretation of the labor market's essence, methods, reasons, and characteristics are worked out and given. The central state levers of employment regulation are noted. The peculiarities of the theoretical and methodological approach to employment regulation are specified, where the leading place belongs to legal, organizational and managerial, economic, socially-oriented, analytical, negotiable, innovative, and popularizing. The role of the state in the process of regulating employment, which performs a distributive function (providing tax benefits to enterprises, taxation of the wage fund), macroeconomic, which consists in increasing labor supply and limiting the adverse defects of the economic system (inflation, unemployment, economic downturn), stimulating function, which allows to revive innovation and investment activity and affects the whole market situation (employment promotion, public investment, subsidies, grants, subventions, and subsidies). Special attention in the article is paid to synthesizing existing works of scientists and researchers on the generalization of the critical theoretical and methodological approaches to the essential understanding of employment. Further scientific interpretation was given to legal, organizational, and managerial methods, economic, socially-oriented, analytical, favorable, innovative, and polarization. A certain consonance of theoretical and methodological principles of employment with the peculiarities of regional development of socio-economic processes is proved. Therefore, when

developing a strategy to increase employment in the region, one should consider the existing proportions between workers and employers, staff turnover, labor supply, placement of labor resources, etc. Measures are proposed that are designed not only to regulate employment processes in the theoretical sense but also to increase economic activity, solving the problem of accommodation and rational use, taking into account the specifics of a particularly territorial and regional grouping. Methods of regulation of direct and indirect action are offered. The conclusions of the conducted theoretical research are concretized.

Keywords: *employment, labor market, macroeconomic factors, state regulation, full employment.*

JEL classification: **J21; J22; J68; E20; E24; E27; E29; R23**

Вступ

Регулювання ринку праці належить до одного з пріоритетних завдань держави, від ефективності якого залежить функціонування успішного соціально-економічного розвитку країни. Процеси регулювання спрямовані на скорочення безробіття, досягнення повної та ефективною зайнятості населення, зростання конкурентоспроможності на вітчизняних та міжнародних ринках праці [1].

Стан розробки зазначеної проблеми охоплює значне коло вчених, які досліджували суть, інструменти та критерії регулювання зайнятості регіону та країни. Проте, залишаються не розв'язаними певні прогалини в частині теоретико-методологічних підходів щодо оцінки регулюючих процесів. В цьому сенсі слід виділити праці та дослідження О. Баришнікова, Л. Безтелесної, Л. Ємельяненко, В. Васильченко, А. Калини, В. Брича, Д. Богіні, Г. Кулікова, Л. Долгова, О. Павлової, К. Павлова [10, 11, 12, 13, 14].

В сучасних умовах формування та розвиток ринку праці є неможливим лише в умовах саморегулювання за рахунок дії ринкового механізму у зв'язку з тим, що постійно відбуваються складні трансформаційні процеси в політичній, економічній, соціальній сферах, вплив яких негативно позначається на стані національного господарства загалом і ринку праці зокрема. Тому виникає потреба у державному регулюванні ринку праці за допомогою групи методів, які дозволяють мінімізувати негативні впливи кризових явищ, а також забезпечити соціальний захист населення від безробіття, підвищуючи його конкурентоспроможність.

Метою даної статті є дослідження теоретичних та методологічних засад регулювання зайнятості населення.

Виклад основного матеріалу дослідження

Державне регулювання ринку праці передбачає застосування основних груп методів, які становлять сукупність заходів, необхідних для реалізації уповноваженими органами з метою функціонування та розвитку ринку праці [13].

При дослідженні теорій зайнятості дуже важливо врахувати існуючі напрацювання та концепції. Однією з найбільш наближених до сьогодення теоретичних доктрин є Кейнсіанська концепція. Згідно з переконаннями Джона Мейранда Кейнса, наявність вимушеного безробіття є проблемою, з якою можна впоратися лише за допомогою втручання держави в економіку. В результаті чого створюється так званий неокласичний синтез – вимушене безробіття, яке потребує лишень ринкового регулювання. Проте умови формування сукупної пропозиції кожної країни й у кожного рівня розвитку праці різні, але запропонована концепція розкриває причини виникнення циклічного безробіття та методи боротьби з ним. Окрім того, слід зазначити, що сучасні дослідники не оминають увагою тлумачення причин виникнення безробіття, яке було започатковано К.Марксом в процесі дослідження класових суперечностей між буржуазією та пролетаріатом. Як відомо, теорія зайнятості та безробіття К. Маркса, викладена в «Капіталі», зводиться до таких основних положень. З розвитком машинного виробництва, прискоренням технічного прогресу, зростанням продуктивності праці відбувається заміщення ручної праці машинною, абсолютно й відносно зростає маса засобів виробництва. Оскільки засоби виробництва виступають у

формі капіталу, відбувається зростання технічної, вартісної та органічної будови капіталу. Маса застосовуваних засобів виробництва зростає швидше за масу застосовуваної живої праці. Попит на працю щодо капіталу падає, виникає надлишок капіталу при надлишку населення, так зване відносне перенаселення. Населення стає надмірним не абсолютно, а щодо потреби капіталу. Таким чином, накопичення капіталу має наслідком створення «резервної армії праці», тобто безробіття.

Сутність причини безробіття К. Маркс пов'язував з промисловим циклом відтворення. Більш ґрунтовно в своїх працях він описав три основні форми відносного перенаселення: плинну, застійну та приховану. К. Маркс був переконаний, що накопичення капіталу та зростання безробіття ведуть до падіння реальної заробітної плати та появи бідності.

Знаний фахівець у галузі історії економічної думки та економічної історії професор Лондонського Університету М. Блауг запропонував уявити об'єктивне тлумачення теоретико-методологічних положень К. Маркса в контексті сучасних трансформаційних змін економіки. Він співставив концепції зайнятості, запропоновані Марксом і Кейнсом. Особливо відмінним є поняття суті «кейнсіанське безробіття», де описано обставину, за якої динаміка інвестиційних надходжень є недостатньою, щоб перебільшити заощадження, які здійснюються при зростанні сукупних доходів за умов повної зайнятості. Водночас, на противагу цьому твердженню, безробіття, за Марксом, є результатом надмірного зростання населення, або надто низького рівня доходів, та ще й у поєднанні з ручною інструментальною працею, яка примітивізує застарілі технології, тим самим обмежує динаміку інвестицій. Таке протиставлення пояснення причин безробіття за К. Марксом та Дж. Кейнсом, на наш погляд, не зовсім є об'єктивним, оскільки зазначені теоретичні уявлення та переконання реалізовувалися у різних країнах та у різні часові проміжки. К. Маркс активно досліджував епоху капіталізму ХІХ ст., водночас, Кейнс – аналізував вади постіндустріального суспільства, де в центрі подій були такі категорії, як: конкуренція, механізоване виробництво, концентрація капіталу, прискорення технічних процесів, дирижизм в чистому вигляді, поява перших корпорацій та організованих профспілок.

Згодом істиність об'єктивності підходів щодо необхідності синтезу ідей про стійкість державного управління сфери зайнятості та гнучкості ринкового саморегулювання обґрунтували прихильники концепції неокласичного синтезу (Х. Ламперт, Р. Полл, П. Самуельсон). Саме зазначені вчені намагалися поєднати неокласичні та кейнсіанські підходи до механізму функціонування процесів зайнятості. Основною ідеєю балансу між суб'єктами ринку праці вони вважали довготривалий та стабільний характер взаємовідносин між працівниками та роботодавцями.

За умов сучасності становлення цілісних підходів щодо зайнятості на ринку праці та обмеження проявів безробіття в Україні наприкінці ХХ ст. відбувалося за зміни всієї соціально-економічної системи. Науковці та дослідники сучасності здійснили важливий прорив у формуванні та розробці теоретико-методологічних та практичних підвалин задля формування механізму регулювання зайнятості.

Важливою обставиною є те, що сучасні дослідники синтезують мету дослідження зайнятості крізь призму економіки та соціології.

На переконання дослідниці Л. Безтелесної, методи регулювання являють собою сукупність певних способів впливу всіх учасників на розвиток і функціонування ринку праці [2].

Низка інших дослідників групують методи регулювання ринку праці за формою застосовування на:

- активні (активного впливу), що впливають на співвідношення попиту та пропозиції робочої сили та сприяють швидкому поверненню безробітних громадян до активної зайнятості (структуризація економіки, стимулювання розвитку малого та

середнього підприємництва як джерела створення додаткових робочих місць, формування обставин для самозайнятості);

- пасивні (пасивного впливу), які передбачають: інформованість про рівень безробіття регіону, країни, реєстрацію та облік безробітних громадян, організацію системи надання та виплати допомоги по безробіттю, здійснення грошових та негрошових форм підтримки безробітного населення та членів сімей, які перебувають на утриманні, тощо [3, 4, 9].

Проте, Л. Ємельяненко припускає, що найефективнішими є саме активні методи регулювання, через те, що вони можуть сприяти застосуванню таких заходів, як:

- сприяння забезпеченню ефективної зайнятості, зниження рівня безробіття, створення умов для розвитку підприємництва (зокрема середнього та малого) з метою створення додаткових робочих місць;

- популяризація та прозоре інформування населення про наявність вільних робочих місць;

- дотримання основних макроекономічних заходів стимулюючої дії, що входять до механізму регулювання ринку праці, обмежуючи монополні прояви;

- соціальна підтримка працездатного населення шляхом різноманітних програм соціального захисту [7].

Інша низка дослідників, зокрема В. Васильченко, А. Калина, у своїх працях концентрують увагу на необхідностях методів пасивного впливу регулювання та пропонують наступну їх класифікацію:

- за силою впливу: методи, що ґрунтуються на збільшенні (зменшенні) пропозиції на ринку праці; методи, засновані на збільшенні (зменшенні) попиту ринку праці; методи, що впливають на структуру попиту та пропозиції на ринку праці;

- за формою впливу: прямі та непрямі;

- за змістом: відомчі та економічні;

- за рівнем впливу: загальнодержавні, регіональні, локальні, мікроекономічні;

- за джерелами фінансування: за рахунок коштів державного бюджету, позабюджетних фондів, комерційних організацій [5].

Водночас вчені Д. Богиня, Г. Куліков, Л. Долгова у своїх працях приділяють увагу лише двом методам регулювання [3]:

- економічному, в основі якого лежать способи впливу держави на діяльність суб'єктів регулювання за допомогою застосування економічних важелів;

- відомчому, що спирається на застосування відомчих актів і процедур, що мають обов'язкову силу.

В той же час, автори припускають, що реалізація даних методів має бути спрямована на формування підвищених соціально-економічних показників. Йдеться про показники, які регулюють кількість фахівців усіх галузей, необхідних на певному етапі розвитку держави. Критеріями прояву зазначених показників є зростання трудових ресурсів відповідної кваліфікації для зростання ефективності праці з урахуванням можливостей та потреб основних суб'єктів ринку праці.

В. Брич вважає за доцільне застосування трьох основних методів регулювання:

- законодавчо-правового, що базується на діяльності держави та спрямований на розробку та впровадження обов'язкових для виконання юридичних норм;

- економічного, що включає такі компоненти: інвестування для створення нових робочих місць, підтримку малого та середнього бізнесу; встановлення мінімальної заробітної плати;

- організаційного, заснованого на визначенні квот на працевлаштування громадян, виплату допомоги з безробіття, проведення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації [4].

Дослідниця О. Таршина розглядає регулювання процесів зайнятості ринку через структуру державного впливу, який охоплює цілий комплекс методів, основними серед яких є законодавчі, адміністративні, економічні, організаційні та інформаційні [15].

Синтезуючи окреслені напрацювання вчених, пропонуємо виокремити певні теоретико-методологічні підходи щодо регулюючих процесів на ринку праці (табл. 1).

Таблиця 1. Особливості теоретико-методологічного підходу регулювання зайнятості

Методи	Значення
1. Правничі	– основними засадами є – закони, укази, програми розвитку, інструкції та інші правила поведінки; – створення сприятливого правового середовища задля досягнення основних цілей та завдань (збалансованість попиту та пропозиції на ринку праці); – підвищення рівня зайнятості населення; – створення умов ефективності регулюючих процесів з боку держави на ринок праці з допомогою відомчих методів
2. Організаційно-управлінські	– співвідносність до норм, які діють на певному рівні управління та регулювання; – поєднання з іншими соціально-економічними методами
3. Економічні	– досягнення сприятливих умов для функціонування та розвитку ринку праці; – формування системи економічних мотивів у суб'єктів ринку праці; – застосування інструментів грошово-кредитної політики, податкової політики, програми державних інвестицій, державне замовлення, система оплати праці
4. Соціально-орієнтовані	– обізнаність стосовно інтересів особистості, різних соціальних груп населення
5. Аналітичні	– з'ясування ризиків аналізу ринкової кон'юнктури праці на регіональному та національному рівнях; – обмеження небажаних наслідків на ринку праці шляхом муміфікування низки методів; – застосування аналітичних методів з'ясування тенденцій ринку праці
6. Угодні	– договірні взаємовідносини у соціально-трудоцій сфері; – проведення консультаційної та роз'яснювальної роботи, переговорів при укладанні угод між працездателями та працедавцями на різних рівнях відносин;
7. Інноваційні	– запровадження нових форм, підходів та методів, які регламентують роль найманих працівників в соціально-трудоцій відносинах
8. Популяризаційні	– прозоре та своєчасне інформування усіх учасників ринку праці шляхом співвідношення попиту та пропозиції, вартість оплати праці, наявність пропозицій, зміна кон'юнктуру ринку тощо

**Удосконалено авторами на основі: [10, 11, 12, 13, 14].*

Вірогідність ефективності зазначених методів формується в контексті прямого та непрямого впливу та може бути застосована залежно від ситуації, що відбувається на ринку праці у певний період часу [2].

Загалом регулювання ринку праці являє собою складну систему організаційних, кон'юнктурних та правових заходів. Регулюючі процеси на ринку праці проявляються шляхом реалізації програм, які орієнтовані на створення максимальної кількості робочих місць у державному секторі; програм з підготовки та перепідготовки робочої сили; програм, які допомагають працевлаштуванню певних видів професій та спеціальностей, урядових програм по соціальному страхуванню від безробіття [6].

Інструменти регулювання слід розмежовувати на два види:

– прямої дії, (система державного замовлення та державних контрактів, встановлення норм та стандартів, законодавчих актів, прогнозів, цільових комплексних програм розвитку);

– непрямой дії (державні кредити стимулювання підприємницької діяльності, дотації, податкові пільги, субсидії, цінове регулювання).

Нормативно-правовими інструментами є законодавчо-правові акти (закони та підзаконні нормативно-правові акти, до яких належать також укази та постанови), нормативні правові акти (розпорядження та накази).

Механізм регулювання процесів зайнятості включає весь комплекс методів та інструментів, які застосовуються владними структурами на різних рівнях для досягнення повної зайнятості.

Економічні методи проявляються у формуванні стимулів в учасників ринку праці, регламентують їх поведінку з метою досягнення ефективної зайнятості.

У процесі регулювання держава застосовує методи, які охоплюють оподаткування фонду оплати праці; надання податкових пільг підприємствам, для збільшення пропозиції праці; урядові витрати на фінансування заходів у сфері сприяння зайнятості; державні інвестиції; державні замовлення підприємствам; субсидування зайнятості, заохочення самозайнятості; дотації, субвенції та субсидії тощо, безпосередньо впливає на вектор розвитку ринку праці [5].

Застосування окреслених питань на ринку праці за сучасних тенденцій є результатом використання низки інструментів, що здійснюються за допомогою взаємодії набору груп методів регулювання; при цьому вибір даних груп залежить від змін у структурі ринку праці, динаміці його розвитку та від соціально-економічної ситуації в країні.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Отже, слід зазначити, що теоретико-методологічні засади зайнятості є співзвучними за умов регіональної розбіжності розвитку соціально-економічних процесів. Тому дисбаланси попиту та пропозиції робочої сили, зокрема за професійно-кваліфікаційними ознаками, є наслідком специфіки ринку праці кожного регіону. Це є необхідним не тільки для регулювання зайнятості населення регіону, а й для визначення конкретних заходів, які будуть спрямовані на підвищення економічної активності населення, вирішення проблем розміщення та раціонального використання трудових ресурсів. Сприяння створенню робочих місць є одним із основних напрямів регіональної політики зайнятості.

Запропоновано наступні методи теоретико-методологічного підходу: правничі, організаційно-управлінські, економічні, соціально-орієнтовані, аналітичні, угодні, інноваційні, популяризаційні.

Список літератури

1. Баришнікова О. Є. Ринок праці в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2018. № 4 (57). С. 5-9.
2. Безтелесна Л. І. Макроекономічні закономірності функціонування національного ринку праці. *Статистика України*. 2012. №1(56). С. 22-27
3. Богиня Д. П., Куліков Г. Т., Лісогор Л. С., Долгова Л. І. Соціально-економічний механізм регулювання ринку праці та заробітної плати. За ред.: Д. П. Богиня; НАН України. Ін-т економіки. Київ, 2001. 300 с.
4. Броч В. Я. Трансформація ринку праці та її вплив на життєвий рівень населення (теорія, методологія, тенденції розвитку) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.09.01 «Економічна теорія та історія економічної думки». Львів, 2004. 36 с.
5. Васильченко В. С. Ринок праці та зайнятість. Київ: НЦ ЗРП, 1996. 138 с.
6. Економічна теорія: навч. посіб. О.М. Стрішенець, Л.В. Єлісеєва, В.І. Ліщук. Луцьк. Східноєвропейський Національний Університет ім. Лесі Українки, 2014.
7. Ємельяненко Л. М. Формування та регулювання новітніх форм зайнятості в Україні. *Український соціум*. 2015. №1(52). С. 82-89.
8. Калина А. В. Ринок праці (національний та міжнародний аспекти): навч. посіб. Київ : ДП «Персонал», 2010. 216 с.

9. Качан Є. П., Обухівський О. О. Регіональна політика ринку праці: Моногр.; Терноп. держ. екон. ун-т. Тернопіль: Екон. думка, 2015. 176 с.
10. Павлов К.В., Павлова О.М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України: монографія. Луцьк: Видавництво «Терен», 2019 542 с. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/15852>.
11. Петрова І. Л. Сегментація ринку праці: теорія і практика регулювання. Київ: Ін-т економіки, управління та господарського права, 1997. 298 с.
12. Стрішенець М. М., Павлова О. М., Павлов К. В. Просте товарне виробництво і зародження мануфактур в Україні : монографія. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Терен, 2019. 292 с.
13. Стрішенець О.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / за ред. В. В. Кириленка. Тернопіль: «Економічна думка», 2007. 233 с.
14. Стрішенець О.М., Павлов К.В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка». Збірник наукових праць. Випуск 1 (47). Том 2. Ужгород, 2016. С. 35-38.
15. Таршина О. С. Державна політика зайнятості населення. *Економіка та держава*. 2006. №1. С. 77-80.

References

1. Baryshnikova, O. Ye. (2018). «Labor market in Ukraine: current status and development problems». *Rynok pratsi ta zajniatist' naseleння*. No 4 (57), pp. 5-9.
2. Beztelesna, L. I. (2012). «Macroeconomic patterns of functioning of the national labor market». *Statystyka Ukrainy*. No1(56), pp. 22-27
3. Bohynia, D. P., Kulikov, H. T., Lisohor, L. S., Dolhova, L. I. (2001). *Sotsial'no-ekonomichnyj mekhanizm rehulivannia rynku pratsi ta zarobitnoi platy*. [Socio-economic mechanism of regulation of the labor market and wages]. Bohynia, D. P. (ed.); NAN Ukrainy. In-t ekonomiky. Kyiv. Ukraine.
4. Brych, V. Ya. (2004). *Transformatsiia rynku pratsi ta ii vplyv na zhyttievij riven' naseleння (teoriia, metodolohiia, tendentsii rozvytku)*. [Transformation of the labor market and its impact on the living standards of the population (theory, methodology, development trends)]. Abstract of Ph.D. Thesis. 08.09.01 «Ekonomichna teoriia ta istoriia ekonomichnoi dumky». Lviv. Ukraine.
5. Vasylychenko, V. S. (1996). *Rynok pratsi ta zajniatist'*. [Labor market and employment]. NTs ZRP. Kyiv. Ukraine.
6. *Ekonomichna teoriia*. (2014). [Economic theory]. Strishenets', O.M., Yelisieieva, L.V., Lischuk, V.I. Luts'k. Skhidnoievropejs'kyj Natsional'nyj Universytet im. Lesi Ukrainky. Lutsk. Ukraine.
7. Yemel'ianenko, L. M. (2015). «Formation and regulation of new forms of employment in Ukraine». *Ukrains'kyj sotsium*. №1(52), pp. 82-89.
8. Kalyna, A. V. (2010). *Rynok pratsi (natsional'nyj ta mizhnarodnyj aspekty)*. [Labor market (national and international aspects)]. DP «Personal». Kyiv. Ukraine.
9. Kachan, Ye. P., Obukhivs'kyj, O. O. (2015). *Rehional'na polityka rynku pratsi*. [Regional labor market policy]. Ternop. derzh. ekon. un-t.: Ekon. dumka. Ternopil. Ukraine.
10. Pavlov, K.V., Pavlova, O.M. (2019). *Formuvannia ta rehulivannia konkurentnykh vidnosyn na rehional'nykh rynkakh zhytla Ukrainy*. [Formation and regulation of competitive relations in the regional housing markets of Ukraine]. Vydavnytstvo «Teren». Lutsk. Ukraine.
11. Petrova, I. L. (1997). *Sehmentatsiia rynku pratsi: teoriia i praktyka rehulivannia*. [Labor market segmentation: theory and practice of regulation]. In-t ekonomiky, upravlinnia ta hospodars'koho prava. Kyiv. Ukraine.
12. Strishenets', M. M., Pavlova, O. M., Pavlov, K. V. (2019). *Proste tovarne vyrobnytstvo i zarodzhennia manufaktur v Ukraini*. [Simple commodity production and the emergence of manufactories in Ukraine]. Skhidnoievropejs'kyj natsional'nyj universytet imeni Lesi Ukrainky. Teren. Lutsk. Ukraine.
13. Strishenets', O.M. (2007). *Istoriia ekonomichnykh vchen'*. [History of economic doctrines]. In Kyrylenka, V. V. (ed.). «Ekonomichna dumka». Ternopil. Ukraine.
14. Strishenets', O.M., Pavlov, K.V. (2016). «Features of competitive relations in regional real estate markets». *Naukovyj visnyk uzhhorods'koho universytetu. Seriia «Ekonomika». Zbirnyk naukovykh prats'*. Issue 1 (47). Vol. 2. Uzhhorod, pp. 35-38.
15. Tarshyna, O. S. (2006). State employment policy. *Ekonomika ta derzhava*. №1, pp. 77-80.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2021 р.